

PM 2017:31 RV (Dnr 110-1601/2016)

Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99)

Remiss från Miljö- och energidepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99) hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Regeringen beslutade 2013 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av 3 kap. miljöbalken och relevanta delar av 4 kap. miljöbalken.

Utredaren ska föreslå sådana ändringar som ger ett system för hushållning med mark- och vattenområden och särskilt områden av riksintresse, som är ändamålsenligt, anpassbart över tiden, fokuserat på väsentliga och aktuella behov och som inte leder till onödiga inskränkningar i mark- och vattenområden, eller för hur planeringen av hur områden ska användas. Utredningen antog namnet Riksintresseutredningen.

Miljö- och energidepartementet har remitterat Riksintresseutredningens betänkande ”Planering och beslut för hållbar utveckling” (SOU 2015:99) till Stockholm stad.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [Regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, och Stockholms Stadshus AB. Synpunkter har inhämtats från Stockholm Vatten och Avfall AB, AB Stokab, AB Svenska Bostäder och Stockholms Hamn AB.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB har svarat med ett gemensamt kontorsyttrande. Kulturförvaltningen har svarat genom ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB välkomnar en översyn av riksintressesystemet. Vidare anser staden bland annat att förslaget

innebär att det blir fler områden som ska skyddas med hänsyn till olika intressen och att kommunernas inflytande över detta skydd minskar.

Regeringens, sektorsmyndigheternas och länsstyrelsens inflytande över den fysiska planeringen förstärks, på bekostnad av kommunernas möjligheter att ta ansvar och sätta in beslutade intressen i en helhetssyn.

Staden bedömer att detta riskerar att leda till att lokal kunskap om förutsättningar och andra intressen inte tas tillvara, vilket leder till sämre beslut. I Stockholm kan utredningens förslag också få stora konsekvenser för bostadsförsörjning och annan viktig samhällsutbyggnad.

Kulturförvaltningen är positiv till utredningens författningsförslag och har i huvudsak lämnat synpunkter på de delar i utredningen som har bäring på kulturmiljövården. Förvaltningen välkomnar att rekvisitet påtaglig skada ersätts av att värdena ska tillgodoses.

Förvaltningen tycker också att det är positivt att väsentliga allmänna intressen på regional och lokal nivå också beslutas, viktas och redovisas i kommunernas överviktsplaner. Dock kan det finnas en risk att ju fler anspråk som presenteras gör att ”mellanrummen” däremellan betraktas som om de vore utan värde.

Mina synpunkter

Stockholm befinner sig idag i en historisk period av utveckling. Fullt jämförbar med sekelskiftets stadsutveckling över malmarna, 1930-talets funktionalistiska städer, tunnelbanans utbyggnad och miljonprogrammet. Staden har satt ett mål om att bygga 40 000 nya bostäder till år 2020 och 140 000 nya bostäder till år 2030. Totalt sätt innebär det en nästan 30 procentig ökning av staden till år 2030.

Stockholm har en hög inflyttning och höga födslootal. En alltför låg byggtakt har lett till en kronisk bostadsbrist som skadar både näringslivet och stadens invånare. Att råda bot på bostadsbristen och möjliggöra en utveckling av Sveriges huvudstad är av stort allmänt intresse. Det ställer stora krav på stadens planeringssystem och dess förmåga att skapa goda stadsmiljöer som bidrar till en hållbar utveckling. Det ställer också stora krav på stadens förmåga att väga olika intressen mot varandra.

Det nuvarande riksintressesystemet tillsammans med en oförmåga hos flera av statens myndigheter att just göra denna avvägning mellan olika intressen skapar en stor osäkerhet för kommunens utveckling. Det kommunala planmonopolet ger kommunen möjligheten att ur ett lokalt perspektiv väga olika intressen mot varandra och utifrån sina behov utveckla kommunen. Riksintressesystemet som det ser ut idag begränsar i alltför stor utsträckning denna möjlighet.

Den föreliggande utredningen löser dock inte dessa problem utan riskerar istället att cementera dem. Istället för att få ett system som just möjliggör avvägningar mellan olika nationella, regionala och lokala intressen riskeras att än mer makt förs över på sektorsmyndigheterna, länsstyrelsen och regeringen, till harm för det kommunala självbestämmandet och möjligheten till utveckling.

Staden anser att liggande förslag inte bör genomföras och avråder från att följa utredningen. I det samlade remissvaret från stadsledningskontoret och stadens tekniska förvaltningar framförs alternativa lösningar om regeringen vill möjliggöra en bättre avvägning och stärka kommunernas möjlighet att utvecklas och bygga bostäder. I övrigt hänvisar jag vidare till förvaltningarnas yttranden för detaljerade synpunkter.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99) hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 8 februari 2017

KATARINA LUHR

Bilaga

Remissen, sammanfattning.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut bifalls delvis.
2. Som svar på remissen av "Riksintresseutredningens betänkande Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99)" anføres därutöver följande.

Vi ser det som positivt att föredragande borgarråd i sina synpunkter anför att den nuvarande utformningen av riksintressesystemet medför en stor begränsning för Stockholm att utvecklas för framtidens behov. Det är positivt att vi är överens om detta. Vi instämmer också i att den föreliggande utredningen inte kommer att lösa detta problem, utan snarare cementera den allvarliga situation som vi har idag.

Tyvärr kan vi samtidigt konstatera att den socialdemokratiskt ledda majoriteten inte presenterar några egna förslag till lösningar, än mindre idkar påtryckningar mot sin egen regering i denna angelägna fråga. Detta blev synnerligen tydligt när Socialdemokraterna nyligen kritiserade länsstyrelsen för att lägga en våt filt över Stockholms utveckling när de inkom med sitt remissvar på stadens nya översiktsplan.

Vi menar att bostadsbyggandet i Stockholm måste upphöjas till ett riksintresse i sig självt. Detta för att ge det den tyngd det förtjänar, och behöver, för att inte underställas otaliga andra riksintressen i Stockholm. Nuvarande utformning av riksintressesystemet leder bevisligen till att Länsstyrelsen ser sig föranlåten att upphäva detaljplaner för såväl nya bostäder som för skolor, förskolor och annan nödvändig samhällsservice. Det innebär inte bara en osäkerhet för planeringen av det framtida Stockholm, det innebär också en osäkerhet för alla som vill vara med och investera i staden och leder till tids- och kostnadsmässiga förskjutningar.

Det är positivt att föredragande borgarråd anser att föreliggande förslag inte bör genomföras. Men fina ord leder ingenstans, vi måste gå bortom orden. Majoriteten i Stockholms stad måste rikta skarp kritik mot regeringen och avkräva förslag som underlättar för bostadsbyggandet, istället för att hindra det.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Regeringen beslutade 2013 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av 3 kap. miljöbalken och relevanta delar av 4 kap. miljöbalken.

Utredaren ska föreslå sådana ändringar som ger ett system för hushållning med mark- och vattenområden och särskilt områden av riksintresse, som är ändamålsenligt, anpassbart över tiden, fokuserat på väsentliga och aktuella behov och som inte leder till onödiga inskränkningar i mark- och vattenområden, eller för hur planeringen av hur områden ska användas. Utredningen antog namnet Riksintresseutredningen.

Miljö- och energidepartementet har remitterat Riksintresseutredningens betänkande ”Planering och beslut för hållbar utveckling” (SOU 2015:99) till Stockholm stad..

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Synpunkter har inhämtats från Stockholm Vatten och Avfall AB, AB Stokab, AB Svenska Bostäder och Stockholms Hamn AB.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB har svarat med ett gemensamt kontorsyttrande. Kulturförvaltningen har svarat genom ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 25 januari 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Staden välkomnar en översyn av riksintressesystemet. Klassificeringen riksintresse ger ett mycket starkt skydd, som kan stå i konflikt med nödvändiga utbyggnader och förhindra tillväxt. Ett väl fungerande riksintressesystem har avgörande betydelse för att uppnå en effektiv bostadsförsörjning och ett hållbart samhällsbyggande.

Staden delar i stort utredningens problembeskrivning. Dagens riksintresseområden är omfattande till ytan. Många är dessutom otydligt avgränsade och otillräckligt beskrivna avseende vilka värden som motiverar riksintresset. Det finns idag inte heller någon process för aktualisering av riksintresseområdena. Vissa av riksintresseområdena kan därmed betraktas som inaktuella.

Staden delar utredningens uppfattning att det i enstaka fall kan finnas anledning att skydda områden av intresse för hela riket och att detta ska få påverka den kommunala markanvändningsplaneringen, men att detta inte som nu kan få omfatta 46 procent av Sveriges yta, utan avgränsas i en process, där den lokala nivån har stort inflytande för resultatet.

Staden delar utredningens analys av att processen kring riksintressena inte har fungerat så som lagen är tänkt. I många fall har de centrala myndigheternas underlagsmaterial uppfattas av kommuner och länsstyrelser som riksintressen, och inte så som sektormyndigheternas underlag på anspråk. Därför har det inte heller skett de avvägningar och avgränsningar i den kommunala planeringen så som lagstiftningen avsett. Istället har de centrala myndigheternas underlag uppfattas som bindande riksintressen och därmed utgjort hinder för avvägningar.

Sammantaget gör det att tillämpningen av riksintressena i den fysiska planeringen inte fungerat på ett ändamålsenligt sätt.

Utredningen föreslår ändringar i det nuvarande riksintressesystemet och införande av ett parallellt system med områden av väsentligt allmänt intresse ur nationellt, regionalt eller lokalt perspektiv.

I en komplicerad samhällsstruktur är det många intressen som är viktiga att ta hänsyn till, inte minst i regioner med kraftig tillväxt och behov av förtätning. Staden anser att det som behövs är ett mindre hierarkiskt och ett mer lösningsinriktat planeringssystem, som möjliggör avvägningar mellan olika intressen. Staden anser inte att det föreliggande förslaget tillgodose detta behov. Istället blir systemet mer svåröverskådligt.

Staden anser att förslaget har stora brister när det gäller tydlighet och förutsägbarhet. Lagtekniskt är förslaget inte tillräckligt genomarbetat vad gäller begrepp, konsekvens och begriplighet.

Utredningen har betonat att förslaget utgör en helhet och att olika delar inte kan genomföras för sig. Därför avstyrker staden utredningens förslag som helhet.

Nedan redogörs för stadens huvudsakliga synpunkter på utredningens förslag. Därefter följer två alternativa förslag till ändringar i lagbestämmelserna för riksintressesystemet, som staden bedömer bättre skulle tillgodose behovet av helhetssyn och möjligheter till avvägningar.

Stadens huvudsakliga synpunkter

Utredningen hävdar att de förändringar och förtydliganden som föreslås inte leder till onödiga inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden eller för planeringen av hur områdena ska användas. Staden delar inte denna bedömning utan anser att förslaget tvärt om riskerar att leda till att möjligheterna att uppnå en god hushållning med mark och vatten försämras.

Staden anser att förslaget innebär att det blir fler områden som ska skyddas med hänsyn till olika intressen och att kommunernas inflytande över detta skydd minskar. Regeringens, sektorsmyndigheternas och länsstyrelsens inflytande över den fysiska planeringen förstärks, på bekostnad av kommunernas möjligheter att ta ansvar och sätta in beslutade intressen i en helhetssyn. Staden bedömer att detta riskerar att leda till att lokal kunskap om förutsättningar och andra intressen inte tas tillvara, vilket leder till sämre beslut. I Stockholm kan utredningens förslag också få stora konsekvenser för bostadsförsörjning och annan viktig samhällsutbyggnad.

Staden anser att utredningen har rätt i att kriterierna för och avgränsningen av riksintressen är föråldrat och behöver ses över. Det är också ett bra förslag att kriterierna ska beslutas av regeringen och inte av sektorsmyndigheterna.

Däremot ser staden en risk med att utöka listan över allmänna intressen som särskilt ska beaktas. När behovet är mer helhetssyn och en mer genomtänkt hushållning med mark och vatten behövs inte fler i lag fastlagda intressen. Istället behövs en bättre samordning och möjligheter till genomtänkta avvägningar mellan olika, ibland svåröverskådliga, och mer eller mindre bestående, intressen. Staden anser att det är nödvändigt att bedömningar av vad som ska beaktas som särskilt viktiga intressen och att avvägningar dem emellan måste ha en bred demokratisk förankring i samhället. Den kommunala översikts- och detaljplaneringen bör därför ha en utslagsgivande roll.

Staden motsätter sig förslaget att statliga sektorsmyndigheter ska få rätt att besluta om områden av riksintresse. Enligt nuvarande ordning framställer statliga myndigheter riksintresseanspråk. Kommunen hanterar dessa i översiktsplanen och länsstyrelsen bevakar att kommunen tagit tillbörlig hänsyn till anspråken. Ett riksintresse får rättslig prövning först om länsstyrelsen upphäver en detaljplan. Staden uppfattar att utredningens förslag innebär att länsstyrelsen inte kommer att kunna avväga ett riksintresseanspråk.

Besluten om riksintressen ska enligt förslaget föregås av en dialog bland annat med berörda kommuner. Däremot innehåller förslaget ingen reglering av hur fastighetsägare eller

andra berörda ska ges möjlighet att påverka besluten. Staden bedömer att den föreslagna ordningen är tveksam med hänsyn till egendomsrätten. Ett sådant beslut skulle indirekt kunna påverka markvärden och förutsättningarna för enskilda att utnyttja sina fastigheter inom de berörda områdena. Om ett beslut kan uppfattas ha rättsverkan ska det föregås av en möjlighet för berörda att lämna synpunkter och påverka beslutet. Beslutet ska också vara överklagningsbart. Inget av detta redovisas i den beslutsprocess som utredningen föreslagit. Staden anser därför att sektorsmyndigheternas underlag även i fortsättningen ska utgöra anspråk och inte beslut.

Bostadsförsörjningen är en av stockholmregionens viktigaste frågor. Den är avgörande för näringslivet men också för den högre utbildningen där det råder ett underskott på studentlägenheter. Att bostadsförsörjningen i Stockholm fungerar är av betydelse för hela landet.

Ett av de nya väsentliga allmänna intressena i förslaget är bostadsförsörjning. Staden anser att det är relevant att betrakta bostadsförsörjning som ett allmänt intresse. Staden anser att förslaget att regeringen via länsstyrelsen ska kunna ge ett väsentligt allmänt intresse, som bostadsförsörjning, företräde före ett riksintresse är intressant. Staden anser dock att det är oklart om det gäller enskilda projekt eller generellt, och konstaterar att förslaget ställer höga krav på länsstyrelsens resurser och framför allt kompetens. Staden befarar därtill att förslaget, som i utredningen beskrivs som en ”ventil”, inte skulle fungera i praktiken.

Enligt förslaget får regeringen besluta att ett område får användas för ett väsentligt allmänt intresse, exempelvis bostadsbyggande, även om det innebär att ett riksintresse inte tillgodoses. Men regeringen har inte full frihet att göra en sådan bedömning, då det försutsätter att det inte strider mot 3 kapitlet 1 och 2 § miljöbalken, som utgör själva grunden för riksintressena. Antingen ska förslaget tolkas som att regeringen kan göra en fri bedömning, eftersom bestämmelserna är oprecist formulerade. Alternativet är en strikt tolkning av texten, som då innebär en allvarlig inskränkning i regeringens befogenhet. Nästintill inget bostadsbyggande, skulle anses som det långsiktigt mest hållbara lösningen, även om det är utpekat som ett väsentligt allmänt intresse.

Staden anser att det är bra att mark- och vattenområden som är särskilt lämpade för anläggningar och andra åtgärder avsedda att begränsa klimatpåverkan eller för klimatanpassningsåtgärder i 9 § lyfts fram som allmänt intresse. Detta är ett område i behov av regional samordning. Att ett område får status som regionalt väsentligt allmänt intresse för klimatåtgärder kan därför tjäna ett syfte. Staden anser dock att det är tveksamt att denna typ av områden ska kunna pekats ut på nationell nivå.

Staden anser inte att åtgärdsprogram enligt 5 kap 4 § miljöbalken för att följa miljö kvalitetsnormer kan vara av väsentligt allmänt intresse. Regelverket kring miljö kvalitetsnormerna är nog komplicerat som det är. Kapitel 3 och 5 i miljöbalken bör inte blandas ihop.

Processen för hur reviderade/nya riksintressen och tillkommande väsentliga allmänna intressen ur ett nationellt perspektiv ska tas fram är tydligt beskriven och regleras i utredningens förslag till nya lagtexter. Det är dock inte lika tydligt hur processen ska se ut vid utpekande av regionala väsentliga allmänna intressen. Där förutsätter utredningen, utan att ta med det som en författningstext, att länsstyrelsen samråder med berörda regionala organ.

Det är även oklart om utredningen avser att låta kommunerna, utan deltagande av länsstyrelsen eller någon annan myndighet, helt själva peka ut områden för väsentliga allmänna intressen ur ett lokalt perspektiv.

Förslaget ger kommunerna möjlighet att vid sektorsmyndigheternas samråd av föreslagna reviderade/nya riksintresseområden be regeringen att pröva förslaget om kommunen i fråga anser att förslaget riksintresseområde inte stämmer med regeringens kriterium för riksintresset. Samma möjlighet ges dock inte i förslaget gällande sektorsmyndigheternas beslut om väsentliga allmänna intressen. I 13 § i förslaget till hushållningsförordning anges att kommun kan begära att sektorsmyndigheten skall hänskjuta frågan till regeringen. Det är således upp till respektive sektorsmyndighet att ta ställning till en sådan begäran. Staden anser att kommuner måste ha rätt att hänskjuta frågan direkt till regeringen.

Staden anser att det finns alltför stora oklarheter med processen kring väsentliga allmänna intressen så som förslaget nu är utformat. Staden anser att om systemet med väsentliga allmänna intressen inför så bör beslutsprocessen ses över, likväl som beslutsprocessen för riksintressen, så att den lokala nivån får en stark ställning.

Staden är positiv till förslaget att riksintressen ska aktualitetsprövas regelbundet. Staden konstaterar dock att förslaget om aktualitetsprövning varannan mandatperiod skulle kunna

innebära nästan åtta års fördröjning, om länsstyrelsen inte anser att behov av aktualitetsprövning föreligger.

Staden vill slutligen ännu en gång betona att det är av stor vikt att kommunerna kan vara med och påverka både kriterierna för riksintressen och beslut om riksintresseområden.

Stadens alternativa förslag

Enligt staden uppfattning hade det varit möjligt att relativt enkelt ändra lagbestämmelserna för riksintressesystemet så att de bättre än föreliggande förslag tillgodoser behovet av helhetssyn och möjlighet till avvägningar. Staden föreslår följande två alternativ.

Det första alternativet är att begreppet riksintresse behålls men jämföras med andra intressen, genom att miljöbalken ändras så att riksintressen så långt möjligt ska skyddas mot påtaglig skada. Formuleringen innebär att ett annat intresse kan få företräde för ett riksintresse om det kan visas att det saknas rimliga alternativ. Genom länsstyrelsens rätt att överpröva beslut som går emot ett riksintresse bevaras statens inflytande över avvägningarna.

Staden bedömer att det lagtekniskt endast krävs ändringar i fem paragrafer, 3 kapitlet 5-7 §§ miljöbalken. Exempelvis kan 3 kapitlet 6 § ändras enligt följande:

Gällande lag 3 kap 6 § MB	Förslag till ändring av 3 kap 6 § miljöbalken
<p>Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.</p> <p>Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.</p>	<p>Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet, <i>eller som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet</i>, skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.</p> <p>~~Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.~~</p>

Det andra alternativet är att begreppet riksintresse tas bort och ersätts av utredningens förslag ”väsentligt allmänt intresse”, som kan vara av nationell, regional eller lokal karaktär. Detta alternativ skulle behöva utredas vidare, bland annat med utgångspunkt från de synpunkter staden lämnat ovan.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen från Miljö- och energidepartementet om Riksintresseutredningens betänkande Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99) avstyrks med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets, stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets, fastighetskontorets, miljöförvaltningens, trafikkontorets och Stockholms Stadshus ABs gemensamma tjänsteutlåtande.

Kulturförvaltningen

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 december 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen har i huvudsak granskat och kommenterat förslagets betydelse för kulturmiljövården.

Utredarens förslag:

Begreppet **mark- och vattenområde av väsentligt allmänt intresse** ur nationellt, regionalt och lokalt perspektiv införs och definieras i 3 kap. MB. Sådana områden ska redovisas i

kommunens översiktsplan och det ska framgå av ÖP hur kommunen avser att tillgodose de redovisade intressena.

Fler nya allmänna intressen föreslås som väsentliga allmänna intressen, t ex dricksvattenförsörjning, näringslivsutveckling och bostadsförsörjning.

Kulturförvaltningens synpunkter:

Kulturförvaltningen anser att det bidrar till förutsägbarhet att intressen som kan omsättas i fysiska anspråk tydliggörs och kan viktas i kommunernas översiktsplaner. Samtidigt finns det en risk att t ex Landskapskonventionens syfte att hantera värden generellt motverkas om allt som är utanför riksintressen och väsentliga intressen kommer att betraktas som utan värde.

Förvaltningens tolkning är att områden av väsentligt allmänt intresse lokalt motsvaras av de kulturhistoriskt värdefulla områden som redovisades i Stockholms ÖP 99 men som inte återfinns i den ÖP som nu (januari 2017) är ute på samråd. Eftersom dessa miljöer har betydelse för tillämpningen av plan- och bygglagen (bland annat tillämpningen av ”Attefallsreglerna” och hänsyn till särskilt värdefulla kulturmiljöer) är förslaget att även lokala väsentliga intressen är utpekade i översiktsplanen positivt.

Utredarens förslag:

Utredaren föreslår också att områden av riksintresse beslutas formellt och att det finns kriterier för områdena. Avsikten är att den totala utbredningen av riksintressen ska minska. Förslaget kan innebära att dagens riksintressen kan omdefinieras och bli av väsentligt allmänt intresse. Riksantikvarieämbetet anser vad gäller riksintressen för kulturmiljövärden att det reella behovet motsvaras av dagens omfattning. Även om det kan finnas behov av att tillföra nya områden så kommer förändringarna att vara marginella.

Kulturförvaltningens synpunkter:

Kulturförvaltningen anser att det är bra att statens anspråk är tydliga och att det underlättar planeringsprocessen om det är tydligt hur riksintressena avgränsas.

Utredarens förslag:

Förslaget innebär att rekvisitet *påtaglig skada* ersätts av att områden av riksintresse *ska tillgodoses*. För områden av väsentligt allmänt intresse ska intresset så långt möjligt tillgodoses. Regeringen föreslås kunna besluta om företräde för ett väsentligt allmänt intresse före ett riksintresse. Länsstyrelsen bemyndigas att fatta beslut.

Kulturförvaltningens synpunkter:

Förvaltningen anser att det visar en tydlig och positivt viljeinriktning att påtaglig skada ersätts av att värdena som konstituerar riksintresset ska tillgodoses då det ger förutsättningar för en tillämpning där värdena ses som en positiv tillgång.

Förslaget att ett väsentligt allmänt intresse som bostadsbebyggelse kan ges företräde framför ett riksintresse kan uppfattas som en risk i Stockholm där bostadsbyggnadstakten är uppdriven. Förvaltningen anser dock kulturmiljövärden och nybyggnad oftast går att förena med bra kunskapsunderlag som tydligt definierar och vilka kvaliteter som ska värnas och vilka värden som kan utvecklas.